

1. SWIFT

SWIFT je udruga za svjetsku međubankovnu financijsku telekomunikaciju (Society for WorldWide Interbanic Financial Telecommunication). Osnovana je 1973. godine od strane 239 banaka iz 15 zemalja. Cilj joj je iskoristiti razvoj kompjuterske tehnologije, razviti standarde na temelju kojih bi se slale standardizirane platne poruke na siguran i pouzdan način.

U sustavu djeluje 8 100 članova i sudionika iz 207 zemalja sa prosjekom broja dnevnih poruka većim od 12 milijuna. Prosjek vremena u kojem poruka dolazi od pošiljatelja do primatelja je 20 sekundi.

SWIFT je u vlasništvu banaka, brokerskih kuća i burze. Plaćanja pokrivaju 53% svih poruka, a trgovina vrijednosnicama daljnjih 38%.

Svaki sudionik je odgovoran za integritet svog dijela sustava, njegovu dostupnost i backup podataka.

2. Akreditiv

Ugovorom o akreditivu nalogodavatelj nalaže banci a ona se obvezuje kao nalogoprimatelj otvoriti akreditiv i korisniku akreditiva obaviti plaćanje.

Vrste:

- ⇒ Uvjetni: da bi banka ispunila svoju obvezu prema korisniku, on prije mora ispuniti određene uvjete
- ⇒ Bezuvjetni: obveza banke nije vezana posebnom činidbom korisnika
- ⇒ Obični: banka ispunjava svoju obvezu prema korisniku a on nema obvezu banci podnijeti dokumente
- ⇒ Dokumentarni: potrebni su dokumenti (otpremni, osiguranje, fakture, certifikati i sl.)
- ⇒ Opozivi: nalogodavatelj može opozvati prije isteka roka
- ⇒ Neopozivi: može se izmijeniti ili ukinuti samo sporazumom svih zainteresiranih
- ⇒ Potvrđeni: banka pozove drugu banku da potvrdi akreditiv pa korisnik ima veću sigurnost
- ⇒ Nepotvrđeni
- ⇒ Prenosivi: moguć je samo ako je to predviđeno u akreditivu; inače je
- ⇒ Neprenosiv
- ⇒ Isplatni: isplata u gotovini
- ⇒ Akceptni: realizira se akceptiranjem mjenice
- ⇒ Negocijabilni: realizira se otkupom mjenice
- ⇒ Domicilni: označuje u kojoj se banci nalazi platište
- ⇒ Cirkularni: može se koristiti u više banaka
- ⇒ Rotativni: omogućava da se svota akreditiva po korištenju ne gasi
- ⇒ Jednokratni: svota akreditiva gasi se nakon što je iskorištena svota na koju se gasi
- ⇒ Domaći: otvara jedna banka u drugoj banci a u istoj zemlji
- ⇒ Nostro: inozemni akreditiv koji otvara naša banka u inozemnoj banci
- ⇒ Loro: inozemni akreditiv koji otvara inozemna banka u našoj banci.
- ⇒ Ostale vrste akreditiva
 - ⇒ Standby akreditiv
 - ⇒ Red clause
 - ⇒ Back to back akreditiv

3. Inkaso

Dokumentarna naplata – inkaso poslovi (documentary collections) - instrumenti plaćanja u platnom prometu s inozemstvom koji podrazumijevaju otkup inkaso vrijednosnih papira i dokumenata, a koriste ih poslovni partneri koji se međusobno dobro poznaju i uživaju puno međusobno povjerenje. Inkaso poslovi se često koriste u platnom prometu s inozemstvom jer pružaju relativnu sigurnost prodavatelju i kupcu.

Njima se dokazuje pravo na robu (robni inkaso) i pravo na neku tražbinu (nerobni inkaso).

4. Što banka treba učiniti sa gotovinskim transakcijama (pranje novca):

- a) 100 000- ništa
- b) 150 000- identifikaciju
- c) 200 000- obavještanje

5. 2 najznačajnije vrste kartica? (kreditne i debitne)

Izdane platne kartice i izvršena kartična plaćanja mogu biti provedena putem:

- ⇒ Debitnih kartica

Transakcija se izvršava u istom trenutku plaćanja ili podizanja gotovine. One služe za isplatu i moraju imati pokriće u trenutku isplate. Može biti međunarodna i domaća.

⇒ Kreditnih kartica

Pokriće ne mora biti u trenutku isplate kao što i transakcija ne mora, a može biti obavljena u trenutku plaćanja. Mogu se služiti i za odgodu plaćanja odnosno plaćanje na rate. Može biti međunarodna i domaća.

6. HSVP

HSVP je treća razina obavljanja platnog prometa u RH.

Hrvatskog sustava velikih plaćanja (HSVP) je sustav za izvršenje međubankovnih plaćanja i evidentiranja na računima za namirenje banaka i štedionica kod HNB-a u realnom vremenu po bruto načelu. U plaćanju preko HSVP-a plaćanje se izvršava samo ako banka platitelj ima na svom računu sredstva za njegovo izvršenje.

Preko HSVP se razmjenjuju platne transakcije čiji je prosječni iznos visok, transakcije se izvršavaju u realnom vremenu (odmah) po bruto načelu (bez međusobnih prebijanja).

Sudionici su HSVP-a HNB i poslovne banke. HNB je vlasnik i operativni upravitelj HSVP-a.

Banka putem HSVP-a zadaje sva plaćanja u korist druge banke (međubankarska plaćanja).

Banka ima otvoren jedan račun u HSVP-u. Račun sudionika otvoren u HSVP-u naziva se račun za namiru.

Preko HSVP-a idu sve transakcije s vrijednosnim papirima.

Pogodnosti HSVP-a za banke su:

- ⇒ Praćenje dnevne likvidnosti
- ⇒ Kvaliteta usluga

7. Nacionalni klirinški sustav

NKS je druga razina obavljanja platnog prometa u RH.

NKS je sustav za obračun međubankovnih platnih transakcija na neto multilateralnom načelu. FINA je vlasnik i operativni upravitelj NKS-a.

Sudionici NKS-a su:

- ⇒ Banke
- ⇒ Hrvatska narodna banka i
- ⇒ Treće strane – treća strana je institucija koja na temelju ugovornog odnosa dostavlja platne transakcije u NKS radi obračuna u ime i za račun banke ili HNB-a ili sudionik platnog prometa koji, na temelju ovlaštenja banke, dostavlja platne transakcije u NKS radi obračuna.

Obrada se ne vrši u realnom vremenu već u periodima koji ovise o mogućnostima rada NKS-a. Vršiti se nekoliko obrada naloga za plaćanje u različitim ciklusima koji su određeni Terminskim planom obračuna preko međubankovnih platnih sustava.

Banka u NKS-u ima jedan obračunski račun. Obračunski račun banke je njezin vodeći broj. Osnovno je obilježje obračunskog računa depozitne institucije u NKS-u nulti saldo na kraju radnog dana i utvrđivanje limita na tom obračunskom računu za sljedeći radni dan.

Početkom dana HNB određuje limite sudionicima. Limiti se mogu korigirati sa svakim narednim ciklusom, prema raspoloživim sredstvima sudionika.

Na kraju dana prometi i pozicije banaka šalju se u HNB, koja potom radi konačno namirenje.

Karakteristike NKS-a:

- ⇒ Ravnopravnost pristupa
- ⇒ Sigurnost podataka
- ⇒ Upravljanje rizikom sustavom limita
- ⇒ Nadzor sustava od strane HNB-a
- ⇒ Sudionici NKS-a imaju mogućnost izravnog utjecaja na tijek obračuna
- ⇒ Kategorizacija transakcija
- ⇒ Automatizirana upozorenja

8. Nedepozitni izvori

1. Međubankovni krediti

- ⇒ Kredit za likvidnost
 - Pozajmice na kratki rok bez posebne kamate
- ⇒ Namjenski krediti od banaka
 - Za financiranje zajedničkih projekata

- ⇒ Krediti središnje banke
 - ⇒ Krediti za likvidnost- pod posebnim uvjetima
 - ⇒ iznos: utvrđuje guverner
 - ⇒ rok: 6 do 12 mjeseci
 - ⇒ namjena: za poboljšanje likvidnosti banke, ako je ugrožena stabilnost ukupnog financijskog sustava
 - ⇒ uz zahtjev se dostavlja:
 - analiza stanja i uzroka nelikvidnosti
 - popis do sada poduzetih radnji
 - plan rješavanja nelikvidnosti
 - plan priljeva i odljeva sredstava
 - popis VP i druge imovina (zlato, plemenite kovine, potražna salda, itd.) koja može biti podloga za odobravanje kredita.
 - ⇒ Krediti iz primarne emisije- u RH se ne odobravaju
 - ⇒ Lombardni krediti- na bazi založnih VP kod HNB-a

2. Zaduzenja u inozemstvu

- ⇒ Prema roku povrata
 - ⇒ kratkoročna
 - ⇒ dugoročna
- ⇒ Prema obliku
 - ⇒ financijski krediti i depoziti
 - ⇒ namjenski krediti

3. Sredstva prikupljena izdavanjem VP-a

- ⇒ Kratkoročna- blagajnički zapis
- ⇒ Dugoročna- obveznice, certifikati
 - U RH jedino Zagrebačka banka izdaje obveznice.

4. Kapital i rezerve- vlastiti izvori

9. Funkcije banke – nabroji i objasni

1. Financijsko posredovanje
 - a) Prikupljanje sredstava – u zemlji i iz inozemstva, i po odbitku rezervi likvidnosti i obvezne pričuve (17% kod nas) ulaganje (davanje) u kredite;
 - b) Ročna transformacija depozita – 1973. godine u Rijeci otvoreni prvi tekući računi;
 - c) Stvaranje efikasnih i racionalnih metoda mobilizacije i usmjeravanja sredstava;
 - d) Optimalna koncentracija i integracija novčanih tokova u cilju prebrođivanja teritorijalnih, vremenskih, namjenskih ograničenja;
 - ✓ Interpersonalno posredovanje
 - ✓ Intertemporalno posredovanje
 - ✓ Interlokalno posredovanje
2. Posredovanje u plaćanjima

Platni promet između klijenata iste banke ne zahtijeva pokriće likvidnosti (novac) na žiro računu.

Platni promet između 2 ili više banaka zahtijeva pokriće likvidnosti. Platni promet sa inozemstvom sudjeluje u domaćem platnom prometu
3. Kreiranje novca

Kada banka obavlja transakcije između svih klijenata, npr. odobri kredit klijentu A u korist svog klijenta B, tada odobreni kredit automatski postaje depozit banke i na taj način je banka kreirala nova novčana sredstva.

10. Kriteriji formiranja optimalne strukture izvora sredstava banke – nabroji i objasni

Prilikom utvrđivanja i provođenja politike povećanja iznosa sredstava treba voditi računa o sljedećim kriterijima:

- ⇒ **Stabilnosti**- Banka nastoji pribaviti što više vlastitih izvora jer se pretpostavlja da je banka koja koristi više vlastitih sredstava sigurnija, te da su ulaganja vlasnika novca u takvu banku manje rizična. U slučaju stečaja i likvidacije banke uvijek je veća vjerojatnost da će se iz likvidacijske mase (preostala aktiva) više i lakše naplatiti vjerovnici banke koja ima visoki udjel vlastitih izvora, nego vjerovnici banke koja ima malo vlastitih sredstava i visoki nivo zaduženja. Zlatno pravilo financiranja ukazuje da prikupljene i pribavljene izvore treba ulagati u takve plasmane koji će se pretvarati u likvidna sredstva (novac) najkasnije do roka dospjeća obveze.

- ⇒ **Sigurnosti-** Kriterij stabilnosti financiranja treba sagledavati u dva vida:
 - ⇒ Ocjenjujući raspoloživost izvora sredstava na tržištu i mogućnost da se sredstva pribave upravo u vrijeme kada je to banci potrebno.
 - ⇒ Jesu li uvjeti korištenja kredita i prikupljanja depozita (kamata, tečajne razlike i drugi troškovi) predvidivi i stabilni,
 - ⇒ Je li rok vraćanja određen i
 - ⇒ Postoji li eventualna mogućnost njegova prolongiranja, te kakav je način otplate: jednokratno ili serijski.

Prema sigurnosti prednost imaju:

- ⇒ Vlastiti izvori nad tuđim
- ⇒ Dugoročni u odnosu na kratkoročne
- ⇒ Depoziti u odnosu na kredite
- ⇒ Depoziti građana u odnosu na depozite pravnih osoba
- ⇒ Najmanje stabilni izvori su kratkoročni krediti na tržištu novca

- ⇒ **Rentabilnosti-** Rentabilnost kao kriterij u izboru financiranja banke treba promatrati putem tri pokazatelja.

- ⇒ Stopa prinosa na ukupne izvore izražena odnosom "bruto dobiti" prema financijskom potencijalu. "Bruto dobit" u ovom slučaju definirana je kao ukupni prihod banke umanjen za sve oblike rashoda izuzev pasivnih kamata.
- ⇒ Stopa prinosa na vlastita sredstva izražena odnosom dobiti prije oporezivanja i vlastitih izvora banke.
- ⇒ Rentabilnost vlastitih izvora kao omjer neto dobiti ili dobiti nakon oporezivanja prema vlastitim izvorima banke.

Pod pretpostavkom da se na tržištu mogu zaduživanjem pribaviti kreditna sredstva, odnosno prikupiti depoziti, a emisijom dionica povećati vlastiti izvori, izbor najpovoljnije varijante pribavljanja sredstava ovisit će o:

- ⇒ Cijeni zaduženja,
- ⇒ Stopi prinosa na ukupne izvore i
- ⇒ Stopi prinosa na vlastita sredstva banke.

Prema rentabilnosti proizlazi:

- ⇒ Da je za banku isplativije koristiti tuđe izvore sve dok je kamatna stopa na depozite i zaduženja manja od bruto stope rentabilnosti ukupnih izvora, budući da jače korištenje tuđih izvora donosi povećanje rentabilnosti vlastitih sredstava, te
- ⇒ Da stopa rentabilnosti vlastitih sredstava ostaje nepromijenjena ukoliko je cijena korištenja tuđih izvora jednaka bruto stopi rentabilnosti ukupnih izvora sredstava bez obzira na udjel vlastitih u ukupnim izvorima.

- ⇒ **Likvidnosti-** Sagledavajući različite vrste izvora sredstava, sa stajališta likvidnosti, valja kazati:
 - ⇒ Da se vlastiti izvori banke (temeljni kapital i rezerve) ne vraćaju sve dok banka postoji;
 - ⇒ Da se na uplaćeni kapital ili vlasnički ulog obračunava dividenda kao dio ostvarene dobiti, koja se, ako to skupština dioničara izglasa, isplaćuje vlasnicima;
 - ⇒ Da obveze (kamata i glavnica) po dugoročnim kreditima, depozitima i izdatim obveznicama znače unaprijed ugovorene odljeve sredstava koje treba planirati;
 - ⇒ Da obveze (glavnica i kamate) po depozitima, kratkoročnim kreditima i blagajničkim zapisima dospijevaju u ugovorenim rokovima kraćim od jedne godine i da ih treba planirati;
 - ⇒ Da depoziti mogu postati "trajni" izvori, što znači da se u masi ne vraćaju, ali se moraju redovito plaćati kamate što čini odljev novčanih sredstava.

Prema likvidnosti prednost imaju:

- ⇒ Vlastiti izvori sredstava jer su nepovratni
- ⇒ Tuđi dugoročni izvori
- ⇒ Kratkoročni depoziti
- ⇒ Najviše poteškoća u otplati i održavanju likvidnosti čine kratkoročni krediti i druge kratkoročne obveze.

- ⇒ **Samostalnosti banke-** način financiranja izravno ili neizravno ima utjecaj na samostalnost banke.

- ⇒ Banka koja prikuplja depozite na određenom području dužna je, prema običajima, barem dio sredstava putem kredita ulagati na to područje.
- ⇒ Banka koja se kreditno zadužuje kod druge domaće ili strane banke treba najčešće prihvatiti uvjete utvrđene poslovnom politikom banke vjerovnika.
- ⇒ Banka koja želi pribaviti dodatna sredstva emisijom dionica treba ocijeniti da li će slobodna prodaja dionica na tržištu promijeniti njezinu vlasničku strukturu, što može imati za posljedicu promjenu menadžmenta i postojeće poslovne politike. Ukoliko postoji takva opasnost, potrebno je utvrditi politiku emisije kako bi se očuvala samostalnost banke. Tako,

primjerice, banka može izdati samo prioritetne dionice bez prava upravljanja ili se može opredijeliti za direktnu emisiju, što znači prodaju dionica zatvorenom krugu kupaca - postojećim dioničarima.

11. Objasni:

a) Temeljni kapital i dodatni kapital

Temeljni (osnovni kapital)- svi njegovi elementi moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

- ⇒ Bezuvjetno je nepovratan
- ⇒ Za vrijeme poslovanja banke stoji u cjelosti na raspolaganju za pokriće gubitaka banke
- ⇒ U slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, u cjelosti i bez ograničenja stoji na raspolaganju za podmirenje gubitaka banke nakon što su podmirene obveze prema svim drugim vjerovnicima banke.

Sastavni djelovi temeljnog kapitala:

- ⇒ Uplaćeni kapital od prodaje dionica (osim kumulativnih povlaštenih)
- ⇒ Rezerve (statutarne i zakonske) formirane na teret dobiti nakon oporezivanja
- ⇒ Zadržana dobit
- ⇒ Dobit tekuće godine
- ⇒ Kapitalne dobiti na osnovi kupnje i prodaje vlastitih dionica
- ⇒ Rezerve za vlastite dionice

Odbici od bruto kapitala:

- ⇒ Gubitci proteklih godina
- ⇒ Gubitak tekuće godine
- ⇒ Kapitalni gubitak
- ⇒ Godwill, licence, patenti, zaštitni znaci
- ⇒ Stecene vlastite dionice koje se uključuju u temeljni kapital

Dopunski kapital I

Struktura:

- ⇒ Uplaćene kumulativne povlaštene dionice
- ⇒ Posebne rezerve za neidentificirane gubitke
- ⇒ Hibridni instrumenti
- ⇒ Podređeni instrumenti

Odbici:

- ⇒ Stečene vlastite kumulativne povlaštene dionice itd.

Dopunski kapital II

To su podređeni instrumenti:

- ⇒ Neosigurani su
- ⇒ Rok dospjeća preko 2 godine
- ⇒ Isplaćuju se tek u stečaju
- ⇒ Mogu se pretvoriti u kapital ako banka posluje s gubitkom i adekvatnost kapitala se smanji na $\frac{3}{4}$ od 10%.

a) Funkcije jamstvenog kapitala

Jamstveni kapital je dio ukupnog kapitala čija je temeljna funkcija da stalno stoji na raspolaganju za pokriće neočekivanih gubitaka i kao garancija za bančine obveze. Funkcije:

- ⇒ Zaštita vjerovnika u slučaju likvidacije
- ⇒ Pokriće neočekivanih gubitaka
- ⇒ Regulatorna funkcija

b) Nabroji i objasni barem 3 parametra kojim HNB regulira poslovanje banaka

Adekvatnost kapitala, izloženost banke, stopom obvezne rezerve, rezerviranjima banke i ostalim propisima.

Izloženost banke- banke su poslovanje dužne uskladiti s propisanim kvantitativnim parametrima, odnosno drugim ograničenjima. Izloženost banke prema jednoj osobi je iznos svih tražbina po kreditima i drugim osnovama, ulaganja u VP-e i vlasničke uloge i preuzetih obveza prema jednoj osobi.

HNB propisuje obvezu banaka da izdvoje i održavaju obveznu pričuvu. Postotak obvezne pričuve je instrument HNB kojim se regulira opseg odobrenih kredita .

c) Što je adekvatnost kapitala i kako se izračunava

Adekvatnost kapitala je odnos između jamstvenog kapitala banke i rizikom ponderirane aktive uvećane za druge rizikom ponderirane stavke. Adekvatnost kapitala= jamstveni kapital / (kreditni rizik+tržišni rizik+operativni rizik) tj. ukupna ponderirana aktiva. Jamstveni kapital=

temeljni+ kopunski kapital. Adekvatnost kapitala iskazuje sposobnost banke da podnese rizike i sigurnost i stabilnost banke.

Stopa adekvatnosti kapitala organizirava opseg poslovanja bankama, te se taj opseg dovodi u vezu s rizicima u poslovanju i kapitalom koji je na raspolaganju za pokriće tih rizika

12. Sastavni dijelovi plana kunske/devizne likvidnosti i viškovi/manjkovi

Kunska likvidnost

PRILJEV SREDSTAVA

- a) Prenesena sredstva na početku razdoblja
- b) Priljev novca tijekom razdoblja
 - ✓ Povećanje izvora (pasive)
 - ✓ Naplata plasmana (promjene u aktivni)
 - ✓ Naplata kamata i ostalih potraživanja
 - ✓ Devizne transakcije
 - ✓ Ostali priljevi

ODLJEV SREDSTAVA

- a) Prenesene nenamirene obveze na početku razdoblja
- b) Odljev sredstava tijekom razdoblja
 - ✓ Smanjenje izvora (pasiva)
 - ✓ Obveze po plasmanima (promjene u aktivni)
 - ✓ Plaćanje kamata i drugih obveza što čine rashode banke
 - ✓ Plaćanje poreza, doprinosa i drugih obveza
 - ✓ Kupovina sredstava koja čine materijalnu osnovu rada banke
 - ✓ Kupovine deviznih sredstava
 - ✓ Isplate dividendi
 - ✓ Ostale obveze

Devizna likvidnost

PRILJEV SREDSTAVA

- a) Prenesena sredstva na početku razdoblja
- b) Priljev deviznih sredstava tijekom razdoblja
 - ✓ Povećanje depozita fizičkih i pravnih osoba
 - ✓ Povećanje depozita inobanaka
 - ✓ Uzeti krediti od inobanaka
 - ✓ Primljene doznake, naplate čekova, inkaso dokumenata
 - ✓ Naplata kamate, naknade i raznih troškova u dionicama
 - ✓ Naplata ostalih potraživanja
 - ✓ Kupljena devizna sredstva na tržištu i otkupljena valuta
 - ✓ Povrat depozita oročenih kod inobanaka
 - ✓ Povrat izdvojene obvezne pričuve u devizama
 - ✓ Ostali priljevi u devizama

ODLJEV SREDSTAVA

- a) Prenesene nenamirene obveze na početku razdoblja
- b) Odljev deviznih sredstava tijekom razdoblja
 - ✓ Povrat depozita pravnih i fizičkih osoba
 - ✓ Povrat depozita inobanaka
 - ✓ Povrat kredita, poznačka prema inozemstvu, plaćanje temeljem akreditiva
 - ✓ Inkaso dokumenata, isplata čekova, obveza na osnovi garancije
 - ✓ Obveza temeljem kamata, naknada i različitih troškova
 - ✓ Povećana devizna sredstva i strana valuta
 - ✓ Oročenje depozita kod inobanaka
 - ✓ Davanje kredita u devizama
 - ✓ Plaćanje ostalih obveza u devizama
 - ✓ Izdavanje obvezne pričuve u devizama
 - ✓ Ostali odljevi u devizama

13. Objasni rezerve za neidentificirane gubitke i kako se izračunava

- ⇒ Odnose se na gubitke koji nisu posebno identificirani (na sve plasmane i potencijalne obveze raspoređene u rizičnu skupinu „A“)
- ⇒ Ne mogu se pripisati pojedinačnom plasmanu ili preuzetoj potencijalnoj obvezi, a iskustvo pokazuje da su prisutni u kredinom portfelju ili u preuzetim potencijalnim obvezama

- ⇒ Stanje ukupnih rezerviranja mora biti u rasponu od 0,85% do 1,20% ukupnog stanja plasmana i potencijalnih obveza raspoređenih u rizičnu skupinu „A“.
 - ⇒ Rezerviranja za neidentificirane gubitke provode su na teret rashoda, a evidentiraju se na zasebnim računima rezervi u pasivi.
- Izračunavaju se na način da se plasmani koji su raspoređeni u rizičnu skupinu „A“ pomnože sa stopom rezervi (dakle, od 0,85% do 1,20%) te se dobitak u pasivi „ispravi“ za iznos rezervi (umanji) a stvori se nova stavka pasive, rezerve za opće rikike u koje se upiše iznos rezervi.

14. Objasni kakva bi trebala biti poslovna politika banke radi ostvarivanja maksimalno pozitivnih učinaka multiplikacije

Politika plasmana treba biti zasnovana na sljedećim postavkama:

- ⇒ Banka treba preferirati odobrenje kredita kojima se financiraju profitabilni poslovi i klijenti, njezini deponenti s pozitivnim i visokokumulativnim poslovanjem i koji imaju brz obim kapitala
- ⇒ Banka treba davati kratkoročne i dugoročne kredite za različite namjene, ali to trebaju biti krediti koji se stvarno otplaćuju, a ne prolongiraju ili otpisuju i krediti klijentima koji nacionalno gospodare sredstvima i u stanju s uplaćati kamatu, naknadu itd. Klijentima koji max. Zatvaraju robo-novčane tokove unutar sastavne banke i klijentima koji svoje domaće i međunarodno poslovanje obavljaju putem matične banke
- ⇒ Prikom odobrenja kredita banka treba poštovati tržišna kretanja u selekciji klijenata između onih koji mogu i trebaju poslovati i onih koji nemaju perspektivu poslovanja
- ⇒ Odgovarajuća tarifna i kamatna politika u obračunu naplata, a nikako propisivanje kamata, omogućava banci pozitivno poslovanje, stvara višak likvidnih sredstava i daje mogućnost za kreditnu ekspanziju
- ⇒ Provođenje druckije polikike kao što su npr. bila
- ⇒ Odobravanje kredita koji se nikad ne vraćaju
- ⇒ Klijentima koji posliju s gubitkom
- ⇒ Koji kunskoili devizno poslovanje ne uključuju u depozitni sustav banke
- ⇒ Pretvaranje dospelih obveza po osnovi glavnice, kamate i naknada u plasmane s dugim rokovima vraćanja dovodi banku u nelikvidnost i nesolventnost i što je najgore u fazu smanjenja finansijskog i kreditnog potencijala, u stagnaciju.

15. Financijska poluga – zadatak

Djelovanje financijske poluge na poslovanje banke polazi od pretpostavke jačeg korištenja tuđih izvora financiranja u odnosu na vlastiti kapital, a što ima odgovarajuće učinke na financijski rezultat banke, odnosno na stopu rentabilnosti vlastitog kapitala.

Da bi se utvrdila relacija za izračunavanje faktora financijske poluge u bankama, potrebno je izvršiti određenu modifikaciju relacije za izračunavanje financijske poluge poduzeća. U toj modifikaciji polazi se od pretpostavke, da je revalorizacija vlastitog kapitala obveza koju banka mora obračunati radi očuvanja njegove realne vrijednosti, da se taj iznos mora izdvojiti iz poslovnog dobitka, te da se na to izdvajanje ne plaća porez.

Polazeći od takve pretpostavke faktor financijske poluge može se izračunati:

Faktor financijske poluge = poslovni dobitak/ dobitak prije oporezivanja

Iz gornje relacije proizlazi, da će faktor financijske poluge biti onoliki za koliko puta je poslovni dobitak veći od dobitka prije oporezivanja. Stalni izdaci za revalorizaciju vlastitog kapitala degresivno djelujući na povećanje poslovnog dobitka utječu na veličinu faktora financijske poluge banke.

Faktor financijske poluge banke može se izračunati i na drugi način:

Faktor financijske poluge = % dobitka za raspodjelu / % poslovnog dobitka

Ova relacija ukazuje, da faktor financijske poluge predstavlja brzinu (faktor) relativne promjene dobitka za raspodjelu u odnosu na relativnu promjenu poslovnog dobitka ili bruto dobitka banke.

16. Osnovna načela bankarskog poslovanja

Princip poslovnosti i urednog poslovanja

Princip poslovnosti

Cilj načela je uz minimalna ulaganja postići maksimalne rezultate. Postiže se uz:

- ⇒ Razboritost
 - ⇒ Ne donositi odluke brzopleto i olako
 - ⇒ Ne pod pritiskom
 - ⇒ Donošenje odluka na podlozi stručne analize boniteta i kreditne sposobnosti klijenta i potpunih poslovnih rezultata
 - ⇒ Ispitati stanje na domaćem i međunarodnom tržištu

- ⇒ Dinamika cirkulacije sredstava
 - ⇒ Sredstva ne smiju mirovati, a niti biti zaleđena u kreditima, VP i sl.
- ⇒ Previđanje

Banka mora biti samostalna u donošenju odluka i poslovati tuđim sredstvima koje treba vratiti u nekom roku s dvostruko većom pažnjom nego s vlastitima

Uredno poslovanje

- ⇒ Da posluje stručno i ekonomično
- ⇒ Da se pridržava ugovora i običaja
- ⇒ Da poslove obavlja točno i ekspresno
- ⇒ Da poštuje nacionalne i društvene interese te čuva ugled zemlje
- ⇒ Da se pridržava propisa, posebno mjera monetarno-kreditne politike, obvezne pričuve, kvantitativna ograničenja i sl.

Načelo sigurnosti ulaganja

- ⇒ Mogućnost naplate potraživanja u roku, obimu i na način predmetom ugovoren.
- ⇒ Osiguranje vraćanja- naplate potraživanja
- ⇒ Pravilo: financijski posao a ne poduzeće- kreditirati kupca, a ne proizvođača i završetkom posla naplatiti potraživanje

Načelo efikasnog ulaganja

- ⇒ Postizanje pozitivnih efekata od uložених sredstava u proizvodnji, prometu, općenito u poslovanju korisnika kredita
- ⇒ Ulaganje u profitabilne poslove i poduzeća, a ne gubitake

Načelo rentabilnog poslovanja

- ⇒ Kamatnom i tarifnom politikom osigurati dobitke u poslovanju banke
- ⇒ Pozicije u aktivi i u prihodima trebaju biti zdrave- naplatne

17. Objasni:

a) Zašto se i

b) Na koji način izračunavaju kreditnim rizikom ponderirana aktiva banaka

Ponderirana aktiva banke izračunava se zato da bismo znali koji je kreditni rizik prilikom izračuna adekvatnosti kapitala.

Bilančne stavke se ponderiraju, a vanbilančne rizične stavke se množe konverzijskim faktorom i zatim ponderiraju (utvrđenim rizičnim ponderom sukladno skupini rizičnosti kojoj stavka aktive pripada).

Ponderiranje bilančne aktive:

Ponder 0%

- ⇒ Novčanice, kovanice i plemenite kovine
- ⇒ Potraživanja od HNB-a
- ⇒ Potraživanja od RH s rokom dospelja kraćim od 3 godine.

Ponder 20%

- ⇒ Potraživanja od RH- rok dospelja preko 3 godine
- ⇒ Sredstva po viđenju i oročeni depoziti kod inozemnih banaka

Ponder 50%

- ⇒ Krediti koji su potpuno i u cjelosti osigurani hipotekama nad stambenim objektima koji su ili će biti nastanjeni

Ponder 100%

- ⇒ Materijalna imovina
- ⇒ Sva druga potraživanja

18. Banka je odobrila stambeni kredit u visini 500 000 kn, kao instrument osiguranja upisat će se hipoteka na stan u vrijednosti 700 000 kn. Navedi:

a) Gdje se upisuje hipoteka

- ⇒ Hipoteka se upisuje z zemljišnu knjigu, pri čemu opterećena nekretnina ostaje i dalje u posjedu dužnika

a) Kako banka postupa u slučaju uredne definitivne otplate kredita

- ⇒ Hipoteka prestaje kad dužnik plati potraživanje osigurano hipotekom

a) Kako banka postupa u slučaju neuredne definitivne otplate kredita

- ⇒ Ako dužnik ne podmiri obvezu banka hipoteku prinudno sudski prodaje prema prijedlogu vjerovnika radi podmirenja duga koji o dospelosti nije isplaćen. Hipoteka tada prestaje bez obzira na to jesu li sredstva dovoljna ili nisu za namirenje potraživanja.

19. Navedi i objasni načela/kriterije za formiranje optimalne strukture portfelja VP

Kriteriji optimalnosti

Sigurnost

- ⇒ Redovita isplata kamate, odnosno dividende
- ⇒ Otplata glavnice ako je kreditni vrijednosni papir

Prije kupovine vrijednosnih papira banke trebaju ispitati bonitet izdavatelja vrijednosnih papira ali i pritom težiti da to bude:

- ⇒ što veći broj manjih izdavatelja
- ⇒ da su to subjekti iz različitih djelatnosti
- ⇒ da su to subjekti iz različitih područja
- ⇒ da su to vrijednosnice različitih vrsta i ročnosti
- ⇒ da su vrijednosni papiri osigurani garancijom banke ili imovinom izdavatelja

Profitabilnost

Da bi banka ostvarila najveću moguću profitabilnost ulaganja u vrijednosne papire treba voditi računa da su to vrijednosnice koji sadrže klauzulu o očuvanju realne vrijednosti glavnice, te da su to papiri sa što kraćim rokom dospelja čija kamatna stopa je veća ili barem približna tržišnoj, a nikako manja. Ukoliko banka ulaže sredstva u kupovinu dugoročnih vrijednosnica ona će, sa stajališta profitabilnosti, moguće rizike povećanja tržišne kamatne stope svesti na minimum ukoliko se na vrijednosne papire obračunava promjenjiva kamatna stopa zavisna o tržišnim kretanjima.

Likvidnost

Sposobnost da se VP pretvori u novac uz minimalne troškove i gubitke

Sadašnja vrijednost ovisi o

- ⇒ Ročnosti
- ⇒ Kamati ili dividendi prema tržišnoj kamatnoj stopi
- ⇒ Raznim pogodnostima

Multiplikacija depozita i kredita

- ⇒ Ulaganjem sredstava i kupovinu VP poduzeća koja cjelokupno poslovanje vode putem matične banke
- ⇒ Blagajnički zapisi Narodne Banke znače povla
- ⇒ Enje novca, odnosno započinjanje procesa negativne multiplikacije

Poslovni odnos banka-komitent

- ⇒ Platni promet u zemlji i inozemstvu
- ⇒ Isplata plaća zaposlenicima
- ⇒ Koristenje raznih usluga
- ⇒ Zatvaranje obveza i potraživanja u komitentima banke

20. Objasni postupak ocjene boniteta i kreditne sposobnosti klijenta

a) Na koji se način provodi

Postoje 4 tipa pristupa vrednovanju kreditnog zahtjeva:

- ✓ TRADICIONALNI: obuhvaća analizu klijenata kroz 6 točki motrišta: katakter, kapacitet, kapital, kolateral, kondicije i kontrola
- ✓ STATISTIČKI: oslanja se na analizu povjesnih financijskih izvješća s glavnim uporištem na likvidnosti
- ✓ MODERNI ILI DINAMIČKI PRISTUP: težište analize usmjerava na tijek gotovine u kombinaciji s kvalitativnim analizama
- ✓ VRLO MOREDAN PRISTUP: temelji se na sustavu bodovanja klijenta

b) Koji se pokazatelji koriste

Pokazatelji likvidnosti, efikasnosti, zaduženosti, profitabilnosti i sposobnosti otplate kredita

21. Tko i zasto (u kojim uvjetima) pokreće postupak:

a) Redovite likvidacije

Pokretanje postupaka redovite likvidacije:

- ⇒ Glavna skupština može donjeti odluku o prestanku poslovanja banke
- ⇒ Prije donošenja takve odluke, uprava i nadzorni odbor banke moraju obaviti prethodne konzultacije s HNB-om.

Tijek postupka redovne likvidacije

- ⇒ Na postupak redovne likvidacije banke primjenjuju se odredbe Zakona o trgovačkim društvima o likvidaciji dioničkog društva, osim ako nije drukčije uređeno Zakonom o bankama

- ⇒ Postupak likvidacije se provodi kad glavna skupština dioničara donese odluku prema kojoj banka prestaje pružati bankovne usluge.

Likvidatori banke

Banka mora imati najmanje dva likvidatora, a likvidatorom može biti imenovana samo osoba koja ispunjava uvjete za imenovanje za člana uprave banke.

b) Prisilne likvidacije

HNB donosi odluku o pokretanju prisilne likvidacije ako

- ⇒ Na temelju izvješća procjeni da se tijekom razdoblja pod posebnom upravom financijsko stanje nije poboljšalo toliko da bi banka dosegla minimalni kapital i minimalnu stopu adekvatnosti kapitala i da ne postoje uvjeti za pokretanje stečajnog postupka
- ⇒ Ako glavna skupština dioničara odbije prijedlog odluke o povećanju kapitala, ako ne uspije prodaja dionica na temelju odluke koju je glavna skupština dioničara usvojila
- ⇒ Ako je banci oduzeto odobrenje za rad
- ⇒ Ako ocijeni da bi provođenje redovne likvidacije moglo izazvati štetu za vjerovnike banke

Pravne posljedice

- ⇒ Danom donošenja odluke o prisilnoj likvidaciji prestaju sve nadležnosti i ovlasti članova uprave i članova nadzornog odbora banke te ovlasti glavne skupštine dioničara.

Likvidatori banke

- ⇒ HNB će za likvidatora banke imenovati instituciju nadležnu za osiguranje uloga
- ⇒ Likvidatori (dvije ili više osoba) trebaju ispunjavati uvjete za imenovanje člana uprave

Postupak prisilne likvidacije:

Na postupak prisilne likvidacije primjenjuju se odredbe ZTD-a o likvidaciji dioničkog društva, osim ako drukčije nije uređeno Zakonom o bankama

c) Stečaja banke

Razlozi za stečaj

HNB donosi odluku o utvrđivanju razloga za podnošenje prijedloga za pokretanje stečajnog postupka ako je:

- ⇒ Prilikom obavljanja nadzora utvrdila da je banka nesolventna
- ⇒ Na temelju izvješća posebne uprave procijenila da je banka nesolventna
- ⇒ U postupku likvidacije utvrdila da imovina banke u likvidaciji nije dovoljna za isplatu tražbina vjerovnika banke.

Pokretanje stečajnog postupka

- ⇒ HNB mora nadležnom sudu predati prijedlog za pokretanje stečajnog postupka u roku od tri radna dana nakon donošenja odluke o utvrđivanju razloga za pokretanje stečajnog postupka u pisanom obliku
- ⇒ Prijedlog za pokretanje stečajnog postupka nad bankom mogu podnijeti i vjerovnici banke i sama banka
- ⇒ Sud donosi odluku o prijedlogu za pokretanje stečajnog postupka u roku od 15 dana od dana primitka prijedloga i o tome obavještava HNB.

22. Postupak sekuritizacije u užem i širem smislu

ŠIRI SMISAO- pojava pozajmljivanja sredstava na otvorenom tržištu primjenom vrijednosnica kao kreditnih instrumenata- zadužnica, za razliku od do danas uobičajenog pozajmljivanja kreditima banaka i drugih financijskih posrednika.

Općenito se smatra primjena vrijednosnica kao financijskih instrumenata.

UŽI SMISAO- praksa kreiranja utrživih financijskih potraživanja- zadužnica na temelju nekih oblika aktive.

Klasični oblici potraživanja koji su sigurni, ali najčešće neutrživi prije roka dospelja podloga su za izdavanje utrživih vrijednosnica koje čine obveze u pasivi.

Nelikvidna potraživanja (djelovi aktive) pretvaraju se u utržive instrumente duga, čime se pribavljaju nova sredstva potrebna za poslovanje.

OBLICI SEKURITIZACIJE:

- a) Potraživanje se može ostaviti u aktivi i u pasivi izdati zadužnice

Prije sekuritizacije		Poslije sekuritizacije	
Aktiva	Pasiva	Aktiva	Pasiva
<div>Ostala aktiva 700</div> <div>Nelikvidna aktiva 300</div>	<div>Postojeća pasiva 1000</div>	<div>Novac od zadužnica 300</div> <div>Ostala aktiva 700</div> <div>Nelikvidna aktiva 300</div>	<div>Izdane zadužnice 300</div> <div>Postojeća pasiva 1000</div>

- b) Potraživanje se može izdvojiti (predati) posebnoj većoj osobi koja će izdati zadužnice temeljem dobivene aktive, a tako pribavljena sredstva dati banci od koje je primila aktivu
- c) Treća osoba će iz naplaćenih dospjelih rata u aktivi otplaćivati obveze po dospjelom VP
- d) Sekuritizacija se može uspješno obaviti temeljem:
- ✓ Hipotekarnih kredita- stanova
 - ✓ Automobilskih zajmova
 - ✓ Potraživanja po karticama
 - ✓ Svi oblici kredita
 - ✓ Cjelokupna aktiva

23. Na koji se način izrađuje plan kunske/devizne likvidnosti i kako se odlučuje o višku/manjku sredstava.

Provođenje utvrđene politike likvidnosti obavlja se poduzimanjem odgovarajućih mjera, a osnovni instrument u tome je plan priljeva i odljeva novčanih sredstava u određenom razdoblju koji se može iskazati na slijedeći način:

1. Stanje novčanih sredstava na početku razdoblja
2. +Priljev novčanih sredstava
3. -Odljev novčanih sredstava
4. Stanje novčanih sredstava na kraju razdoblja ($4 = 1 + 2 - 3$)

Planiranje likvidnosti zahtijeva poznavanje novčanih tokova u banci i zato je plan likvidnosti sintetički iskaz planova pojedinih segmenata poslovanja koji obvezno trebaju biti zasnovani na realnoj procjeni novčanih tokova.

Plan likvidnosti može imati operativni karakter, što znači da se utvrđuje za kraća vremenska razdoblja, najčešće 7 dana, 15 dana, 1 mjesec, 3 mjeseca, ili je sastavni dio godišnjeg plana.

Sagledavajući ukupni priljev i odljev banka će utvrditi višak ili manjak novčanih sredstava.

Višak kunskih sredstava banka može usmjeriti:

- ⇒ za poboljšanje likvidnosti zadržavanjem većeg salda na žiro računu;
- ⇒ za kupovinu vrijednosnih papira od središnje banke ili na tržištu;
- ⇒ kao kredite za likvidnost drugim bankama, ali i
- ⇒ za druge namjene (davanje kredita klijentima, kupovina deviznih sredstava itd.)

Manjak kunskih sredstava banka može pokriti:

- ⇒ uzimanjem kredita za likvidnost od poslovnih banaka ili od središnje banke,
- ⇒ prodajom vrijednosnih papira;
- ⇒ prodajom deviznih sredstava;
- ⇒ prijevremenom naplatom kredita i drugih potraživanja;
- ⇒ odgodom dospjelih obveza ili
- ⇒ na drugi način.

Višak deviznih sredstava banka može usmjeriti:

- ⇒ tako da ih oroči kod inobanaka;
- ⇒ da ih proda za domaću valutu i poboljša kunsku likvidnost;
- ⇒ za odobravanje deviznih kredita;

- ⇒ za kupovinu vrijednosnih papira;
- ⇒ za prodaju klijentima putem izvršavanja njihovih naloga za plaćanje prema
- ⇒ inozemstvu, ali i
- ⇒ za druge namjene.

Manjak deviznih sredstava banka može pokriti:

- ⇒ kupovinom na deviznom tržištu
- ⇒ zaduživanjem kod inobanaka
- ⇒ odgodom dospjelih obveza ili
- ⇒ na drugi način.

24. Objasni koji su zadaci

a) Unutarnje kontrole

Raznim metodama i postupcima ugraćenim u organizaciju banke želi se, prije svega, prvenstveno djelovati u sprječavanju prijevara i pogrešaka u njezinom poslovanju.

Dakle, sustav unutarnje kontrole obuhvaća sve metode i postupke što ih je usvojila uprava a koje joj pomažu u ostvarenju ciljeva banke, npr. zaštita imovine, sprječavanje i otkrivanje prijevara i pogrešaka, provjera ispravnosti i cjelovitosti računovodstvenih evidencija, pravodobnost pripreme pouzdanih izvješća itd.

b) Unutarnje revizije

Banka mora organizirati unutarnju reviziju koja će neovisno i objektivno obavljati svoje poslove, koje će svojim savjetima i preporukama pridonositi unaprjeđenju poslovanja banaka. Zadatci su:

- ⇒ Stalni nadzor nad cjelokupnim poslovanjem banke
- ⇒ Dostavljanje izvješća nadzornom odboru banke
- ⇒ Obavlja unutarnje revidiranje poslovanja u skladu sa strukovnim načelima i standardima unutarnjeg revidiranja, kodeksom strukovne etike unutarnjih revizora te pravilima djelovanja unutarnje revizije koja usvaja nadzorni odbor

c) Vanjske revizije

Vanjska revizija obavlja:

- ⇒ Evidentiranje temeljnih financijskih izvješća
- ⇒ Provjeravanje pravilnosti, ročnosti i potpunosti poslovnih financijskih izvješća
- ⇒ Ocjenjivanje organizacije i učinkovitosti poslovnih funkcija, te kvalitete općih akata banke i njihovom primjenom i to u prvom redu pridržavanje pravila o upravljanju rizicima, funkcioniranje unutarnje revizije

25. Bankovna tajna.

Banka mora čuvati povjerljive podatke o stanju pojedinačnih štednih uloga i ostalih novčanih depozita banke te stanju i prometu po tekućim i žiro-računima, kao i sve ostale podatke, činjenice i okolnosti koje je saznala na temelju pružanja usluga klijentima i u obavljanju poslova s pojedinačnim klijentom.

26. Objasni za što se plasmani raspoređuju u rizične skupine A,B,C i prema kojim se kriterijima raspoređuju.

Klasifikacija plasmana u rizične skupine obavlja se zato da bi banka realno vrednovala svoju aktivu i da prilikom naplate rizičnih loših plasmana nebi bila neugodno iznenađena i zapala u velike gubitke, primjenjuje načelo opreznosti.

Ukupna aktiva banke dijeli se na:

Rizične skupine:

- ⇒ krediti
- ⇒ depoziti kod banaka i ostalih financijskih institucija
- ⇒ tražbine na osnovu financijskog lizinga
- ⇒ tražbine na osnovu faktoringa i forfaitinga
- ⇒ ulaganja u dužničke VP
- ⇒ kamate i naknade

Potraživanja koja se ne raspoređuju u rizične skupine- stavke na osnovi kojih je banka izložena tržišnom i ostalim vrstama rizika različitim od kreditnog kao što su:

- ⇒ ulaganja u VP
- ⇒ ulaganja u dionice
- ⇒ materijalna imovina
- ⇒ novčana sredstva i sl

Plasmani se raspoređuju na pojedinačnoj osnovi
Ukupna aktiva banke dijeli se na: rizične skupine, i potraživanja koja se ne raspoređuju u rizične skupine.

Raspoređivanje plasmana u rizičnu skupinu:

- ⇒ A: procjenjuje se da će u cijelosti biti naplaćeni
- ⇒ B: procjenjuje se da neće biti naplaćeni u cijelosti nominalnog plasmana; tako utvrđeni gubitak knjiži se u RDG-u kao trošak rezerviranja, i u bilanci kao ispravak vrijednosti djelomično nadoknadivih plasmana; ima tri podskupine, ovisno o visini naplate nominalnog plasmana:
 - ⇒ B1: 70% - 100%
 - ⇒ B2: 30% - 70%
 - ⇒ B3: 10% - 30%.
- ⇒ C: procjenjuje se da naplata neće biti viša od 10% nominalnog plasmana.

Uvjeti:

- ⇒ Dužnikova kreditna sposobnost (karakter, kapital, likvidnost, profitabilnost, opći uvjeti poslovanja, perspektiva)
- ⇒ Dužnikova urednost u podmirivanju obveza (u cijelosti, bez zakašnjenja)
- ⇒ Kvaliteta instrumenata osiguranja tražbina banke.

27. Što su to rezerve za identificirane (poznate) rizike (gubitke)

Rezerviranja za rizične skupine B i C

28. Pojam mikrokreditne multiplikacije.

Kreditni multiplikator prenesen na jedno poduzeće naziva se mikrokreditni multiplikator

29. Raspoređivanje garancije iz rizične skupine A u rizičnu skupinu B – zadatak

30. Ako je inicijalni depozit 5000 HRK, stopa oblika rezervi 30%, stopa odljeva u gotovini i van sustava banke 30% izračunaj:

- a) Depozitni i kreditni multiplikator
- b) Koliko će banka temeljnog inicijalnog priljeva kreirati ukupno depozita i ukupno kredita
- c) Izradi 2 koraka multiplikacije

31. Banka može odobriti 1.000.000 HRK kredita na kojem će zaraditi 10% kamate. Za financiranje tog kredita može se zadužiti na tržištu po kamatnoj stopi 9% godišnje i emitirati dionice. Izračunaj koja je varijanta financiranja povoljnija za banku

- a) Prodati 20 % dionica i 80% zadužiti se na tržištu
- b) Prodati 40% dionica i 60% zadužiti se na tržištu

32. Inicijalni priljev iznosi 3000 kn, rezerve 20%, stopa odljeva 30%. Izračunati:

- a) Depozitni i kreditni multiplikator (M_d i M_k)
- b) Koliko će banka kreirati depozita i koliko će odobriti kredita temeljem inicijalnog depozita od 3000 kn
- c) Izradi 2 koraka multiplikacije

33. Zadana je bilanca i RDG; treba izračunati rezerve za opće ili neidentificirane rizike u visini 1% i izraditi novu bilancu i RDG